

BRIEVEN AAN DI RUPO I

Vluchten kan niet meer

Els Keytsman en Anne Van Lancker

**Mevrouw de Staatssecretaris voor Asiel en Migratie,
Geachte Maggie De Block,**

Vluchtelingenwerk Vlaanderen wenst u alle succes toe met uw belangrijke bevoegdheden voor asiel en migratie. En u hebt ook de verantwoordelijkheid voor het armoedebeleid en maatschappelijke integratie geërfd. Dat maakt uw post bijzonder zwaar. We horen dat uw werkkraft een grote troef zal zijn op dit departement. Dat zal nodig zijn, want ons land heeft nog altijd geen duidelijke visie op asiel en migratie. Migratie is één van de belangrijkste uitdagingen van deze eeuw, en toch blijft het regeerakkoord daarover erg vaag. Het spreekt alleen over deelaspecten van migratie, zoals gezinshereniging, de strijd tegen mensenhandel, een strengere snel-Belg-wet, ontradingscampagnes en terugkeerprocedures. De nadruk ligt wel erg sterk op hoe we mensen weg houden uit ons land. Zo komen we er niet. Het debat over de vraag wie we de kans geven om bij ons een toekomst op te bouwen, moet dringend gevoerd worden. En ook over welke maatregelen nodig zijn om de nieuwkomers in staat te stellen zich te integreren in ons land, in onze gemeenten, in de wijken. Nu de Gewesten en Gemeenschappen meer bevoegdheden krijgen over migratie is het de hoogste tijd voor overleg met alle actoren, ook met het middenveld. Wij hopen echt dat u de korte tijd die u nog rest, zal gebruiken om een gedragen visie uit te werken over migratie, in al zijn aspecten.

U zegt zelf dat u geen ervaring hebt met asiel en migratie en dus nog heel wat studeerwerk voor de boeg hebt. Dat we geen wonderen mogen verwachten. En dat u met de mensen op het terrein naar oplossingen zal zoeken. Maar het is al vijf na twaalf! Wij maken ons ernstige zorgen dat er nog steeds geen noodplan voor opvang klaar ligt. Ondertussen heeft de winterkou zich ingezet en nog steeds moeten mannen, vrouwen en kinderen die recht hebben op opvang, op straat overleven, zonder enige begeleiding. Dat gemeenten zullen worden aangespoord en eventueel zelfs worden verplicht om lokale opvanginitiatieven op te richten, is een goede zaak. Zo krijgen alle gemeenten mee de verantwoordelijkheid voor de opvang van asielzoekers en vermijdt je concen-

tratie in de grote steden. Maar hiermee los je de aanslepende opvangcrisis niet op. Want een lokaal opvanginitiatief oprichten vraagt tijd, zeker als de maatregel niet meteen verplicht is. U zegt dat u zal proberen om de opvangplaatsen te openen die al door de regering in lopende zaken werden beloofd. Ook dat is een goede zaak, maar het zal niet volstaan, want sinds begin 2011 zijn al 5.000 mensen op straat beland, zonder opvangplaats. Het openen van de vroeger beloofde opvangplaatsen blijkt omwille van budgettaire redenen helemaal niet zeker te zijn. Terwijl vele begunstigden van de opvang al weken, maanden zelfs, moeten overleven op straat. Want eens ze worden 'niet-toegewezen', worden deze mensen ook niet meer tot het opvangnetwerk toegelaten. Voor hen is er nog geen oplossing in zicht. Er overheerst bij ons dan ook een gevoel van ontgoocheling.

We zijn ervan overtuigd dat de reeds beloofde plaatsen de opvangcrisis niet zullen oplossen. Daarvoor is er veel meer nodig, zeker voor de mensen die nu al op straat staan. Er is dringend nood aan een plan om extra noodopvangplaatsen te openen om de huidige problemen op te lossen. Het is dan ook teleurstellend te moeten vaststellen dat op dat vlak nog geen concrete engagementen werden aangegaan. We hopen dat nu de winter reeds is aangebroken er alsnog snel wordt overgegaan tot die noodzakelijke concrete engagementen, zoals u ook in het Parlement heeft beloofd. We

Er is dringend nood aan een plan om extra noodopvangplaatsen te openen om de huidige problemen op te lossen. Het is dan ook teleurstellend te moeten vaststellen dat op dat vlak nog geen concrete engagementen werden aangegaan.

blijven daarom ook pleiten om asielzoekers die al lang in het opvangnetwerk verblijven eerlijk te spreiden over de Belgische gemeenten; die zouden dan instaan voor financiële hulp en het zoeken naar een woning. Zo komt er op een vrij eenvoudig manier voldoende plaats vrij in het opvangnetwerk. Dat zo'n financieel spreidingsplan uit de wet zal worden gehaald, zoals tussen de regels van het regeerakkoord kan worden gelezen, begrijpen we niet. Want in crisissituaties zoals vandaag is dat de enige oplossing die vrij snel extra ruimte creëert.

'Sommigen ontvluchten hun land, anderen hun verantwoordelijkheid'. Nigel Williams schetste trefend waarover het gaat bij de aanslepende opvangcrisis, op een soepactie van Vluchtelingenwerk in december. Deze humanitaire crisis is gewoonweg onaanvaardbaar. Dagelijks worden de meest elementaire rechten van mensen flagrant geschonden. En de opvangcrisis sleept al drie jaar aan. Daarom sloeg Vluchtelingenwerk de handen in elkaar met 7 andere ngo's, die voornamelijk een opdracht hebben in ontwikkelingslanden of landen getroffen door een ramp. Met SOS Opvang bieden we uitzonderlijk noodhulp aan. Noodhulp voor alle mensen met wettelijk recht op opvang en die op straat moeten overleven. Het gaat over asielzoekers, families met kinderen die hier illegaal zijn en niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Overdag geeft SOS Opvang sociale, juridische en medische begeleiding aan iedereen die op straat moet overleven. 's Nachts is er een slaapplek voor de meest kwetsbaren onder hen. Al de eerste nacht bleken kleine kinderen erg ziek van het

leven op straat, en moesten we ze doorverwijzen naar de dokter. Wij doen dit niet omdat we vinden dat noodhulp bieden een taak is van Vluchtelingenwerk. We doen dit omdat we aan politici zoals u een signaal willen geven dat ze hun verantwoordelijkheid niet mogen blijven ontlopen.

Het klopt dat mensen vandaag lang in de opvangstructuren blijven zitten omdat hun asielaanvraag te lang blijft aanslepen. Ook Vluchtelingenwerk vindt dat asielzoekers sneller een beslissing moeten krijgen op hun vraag naar bescherming. Wij vinden het dan ook goed dat u wil streven naar een termijn van zes maanden voor de behandeling van de asielaanvraag. Een snellere beslissing moet natuurlijk ook een juiste beslissing zijn. Wij hopen daarom dat u werk zal maken van de verbetering van de kwaliteit van de procedure, vooral dan de beroepsprocedure. Werken met lijsten van veilige herkomstlanden is voor ons te kort door de bocht. Want niemand kan beweren dat al die landen voor al hun inwoners echt veilig zijn. En al ligt het erkenningspercentage lager, ook uit zogenaamde veilige landen worden mensen als vluchteling erkend.

U zal er ook over moeten waken dat de taken van Fedasil en van de Dienst Vreemdelingenzaken niet door elkaar gaan lopen. Die diensten hebben namelijk erg verschillende doelen: Fedasil moet zorgen voor een menswaardige opvang, een sociaal doel dus. Dienst Vreemdelingenzaken voert verwijderingen uit, een repressief doel dus. Samenwerking tussen die diensten is nodig, maar mag de fundamentele rechten van asielzoekers niet schenden, ook niet als hun asielaanvraag is geweigerd. We weten uit het verleden dat een snelle mogelijkheid tot gedwongen uitwijzing, bijvoorbeeld via een makkelijke toegang van politie tot de opvangcentra, schokgolven zendt door het hele opvangnetwerk. Dat leidt tot een onmogelijk beheer van de centra, en tot hoge onderduikcijfers.

Wij vragen u ook om snel werk te maken van de verbetering van de situatie van niet-begeleide minderjarigen. Het is goed dat binnenkort ook minderjarigen uit landen van de Europese Unie

Wij lezen dat afgewezen asielzoekers en mensen zonder papieren zullen worden begeleid in een terugkeertraject en dat de regering zal onderzoeken hoe deze mensen kunnen worden geholpen om zich opnieuw te vestigen in hun thuisland. Dat klinkt allemaal positief, maar weet dat zo'n engagement alleen realistisch is als er genoeg middelen zijn om mensen te steunen bij hun vrijwillige terugkeer en als er voldoende voorbereidingstijd is voor een geslaagde re-integratie.

een voogd zullen krijgen, en dat er speciale aandacht zal gaan naar de opvang van niet-begeleide minderjarigen die geen asielaanvraag hebben ingediend. Maar het zal snel moeten gaan, want de opvangcrisis heeft er ook voor gezorgd dat minderjarigen zonder begeleiding in hotelkamers worden gedumpt, of zelfs op straat moeten overleven.

Het regeerakkoord dat u gaat uitvoeren besteedt veel aandacht aan vrijwillige terugkeer. Vluchtelingenwerk is al sinds lang pleitbezorger van vrijwillige begeleide terugkeer. Dat is veel menselijker, goedkoper en effectiever dan opsluiting en gedwongen terugkeer. Wij lezen dat afgewezen asielzoekers en mensen zonder papieren zullen worden begeleid in een terugkeertraject en dat de regering zal onderzoeken hoe deze mensen kunnen worden geholpen om zich opnieuw te vestigen in hun thuisland. Dat klinkt allemaal positief, maar weet dat zo'n engagement alleen realistisch is als er genoeg middelen zijn om mensen te steunen bij hun vrijwillige terugkeer en als er voldoende voorbereidingstijd is voor een geslaagde re-integratie. Daar zal u echt moeten over waken. Dat zo'n traject van vrijwillige terugkeer kan worden voorbereid in een open terugkeercentrum geloven wij niet. Mensen duiken nog liever onder dan naar zo'n centrum te trekken dat ze associëren met verwijdering. In Nederland is al gebleken dat dit idee gedoemd is om te mislukken: slechts 29% van de mensen die in zo'n centrum aankwam keerde ook effectief terug.

Wij zijn ook tevreden met het engagement van de regering om gezinnen met kinderen in principe niet op te sluiten. Maar wat daarna volgt doet ons vrezen dat de regering sterk blijft inzetten op opsluiting en gedwongen uitzetting. Want het zinnetje in het regeerakkoord, dat zegt dat de capaciteit van de gesloten centra 'efficiënt zal worden gebruikt' en dat er zal 'worden nagegaan of het netwerk moet worden uitgebreid', maakt Vluchtelingenwerk erg bezorgd. Mensen die niets verkeerd gedaan hebben, ervaren opsluiting als heel onrechtvaardig. Opsluiting veroorzaakt ook ernstige fysieke en mentale problemen. Gelukkig zegt het regeerakkoord dat opsluiting in een gesloten centrum alleen in aanmerking komt als alternatieve oplossingen gefaald hebben. En die alternatieven bestaan: de terugkeerwoningen voor gezinnen met kinderen die ons land moeten verlaten, zijn een voorbeeld van een goed alternatief.

Mensen laten niet zomaar alles achter en slaan niet zomaar op de vlucht. Het is onze plicht om mensen te beschermen wanneer ze dat nodig hebben. Om in Europa bescherming te kunnen vragen, moeten vluchtelingen ons continent wel kunnen bereiken. Veel vluchtelingen halen de grens niet eens. Europa sluit meer en meer zijn grenzen, wat de vluchtreis vaak erg gevaarlijk maakt. Sinds 1988 stierven naar schatting meer dan 17.000 mensen aan de grenzen van Europa. Onder hen heel wat vluchtelingen. Als mensen op de vlucht er uiteindelijk toch in slagen 'Fort Europa' binnen te geraken, betekent dat nog niet dat ze automatisch toegang hebben tot een kwaliteitsvolle asielprocedure. Er is gebrek aan informatie, aan sociaaljuridische begeleiding, aan huisvesting, ... Er worden zelfs asielzoekers opgesloten tijdens hun asielprocedure. Vluchten is geen misdrijf. Mensen op de vlucht kunnen vaak niet anders dan illegaal het land binnenkomen. Deze mensen kunnen nergens meer terecht en verdienen onze bescherming.

Vluchtelingenwerk Vlaanderen werkt al jaren aan een humaan en efficiënt beleid voor vluchtelingen. Wij hebben jarenlange terreinervaring en inhoudelijke expertise in huis, over alle aspecten van zo'n beleid: het onthaal van asielzoekers, de opvang, de terugkeer en de integratie. We zijn een sterke beweging van ledenorganisaties en partners over gans Vlaanderen, die de belangen van vluchtelingen en asielzoekers verdedigen. Wij kunnen ook rekenen op de steun van vele enthousiaste vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor mensen op de vlucht. Wij hopen dan ook,

Mevrouw de Staatssecretaris, dat u die rijkdom aan ervaring naar waarde zal schatten wanneer u straks uw beleid vorm zal geven.

Niemand wordt geboren als vluchteling, niemand kiest ervoor alles achter te laten en in een vreemd land helemaal opnieuw te beginnen. U koos ervoor de handschoen op te nemen en werk te maken van asiel en migratie. Wij hopen dan ook, Mevrouw de Staatssecretaris, dat u nu snel uit de startblokken schiet en er voor zorgt dat niemand zijn verantwoordelijkheid ontvlucht. Dat vluchtelingen, families met kinderen, kwetsbare mensen, de winterdagen niet moeten doorbrengen op straat.

Met vriendelijke groeten,

Anne Van Lancker, voorzitter Vluchtelingenwerk Vlaanderen

Els Keytsman, directeur Vluchtelingenwerk Vlaanderen

Steun SOS Opvang

SOS Opvang is een noodhulpproject opgezet door 8 Belgische ngo's. Vier onder hen hebben veeleer een mandaat om in te grijpen in landen getroffen door een ramp of ontwikkelingslanden (11.11.11, Dokters van de Wereld, Oxfam en UNICEF België). Toch slaan zij samen met Caritas International, CIRÉ, Convivial en Vluchtelingenwerk Vlaanderen de handen in elkaar om het hoofd te bieden aan de opvangcrisis in België.

Hoe? Door overdag sociale, juridische en medische begeleiding te organiseren vlakbij het Noordstation in Brussel. En de meest kwetsbare personen 's nachts een slaapplek te geven. Eigenlijk is dit het werk van de overheid. Daarom doen de ngo's een oproep naar de nieuwe regering zodat zij snel voorziet in extra opvangplaatsen. Om deze winter een nieuwe humanitaire crisis te vermijden.

Stort een vrijwillige bijdrage op het rekeningnummer 001-1559883-05 van Vluchtelingenwerk Vlaanderen met vermelding van 'SOS Opvang'. Voor giften vanaf 40 euro reikt Vluchtelingenwerk een fiscaal attest uit.